

Recenzii

că în rânduiala liturgică se află înscris doar Acatistul Sfântului Arhanghel Mihail. Au fost tipărite aceste două cântări de laudă, cu binecuvântare arhierescă.

Nu doar o prefață ci și o postfață avem în volumul pe care îl recenzăm. Aflăm din această postfață că încă spre jumătatea anilor 80, autorul a alcătuit un sumar de carte, pe care intenționa să o publice, ca o sfidare a materialismului și ateismului regimului comunist. Acel sumar, puțin mai redus decât a fost alcătuit inițial, a devenit cuprinsul volumului apărut în 2016.

În conformitate cu tradiția redacțională de studii și cărți avem înscrisă în volum și o extinsă și autoritativă listă bibliografică, urmată de un „Indice selectiv de nume de autori moderni”.

Între aceste două liste se află și un „Indice de Sfinți”, ce acoperă șase pagini. Înșiruirea numelui Sfinților este în ordine alfabetică. Dacă într-o pagină am numărat numele a 32 de Sfinți, înseamnă că în cele șase pagini se află înscrise numele a aproximativ 200 de Sfinți.

Autorul nu a exclus nici o listă a cărților pe care le-a redactat și publicat, în Editura Christiana, în intervalul 2002-2016. Este vorba de 12 volume, la care îl adăugăm acum și pe cel actual, într-o prezentare grafică excepțională.

Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan

Aa, Vv. (a cura di Giuseppe Alcamo), *Far Toccare Dio. La narazione nella catechesi*, Paoline Editoriale Libri, Milano, 2016, 201 pg.

Un colectiv de specialiști în catehetica specială, coordonați de Giuseppe Alcamo, propun un demers de epistemologie catehetică. Să-l faci pe aproapele tău să-L atingă pe Dumnezeu pe calea narațiunii aplicate în cateheză. Autorii, alcătuiind o diversitate de profiluri catehetice și pastorale, plecând de la perspectiva personală ne ajută să descoperim în ce mod narațiunea, expunerea narativă a conținuturilor de credință se îmbunătățește prin conținuturi coerente și în ce mod oferă oportunitatea, celui ce povestește Evanghelia, să personalizeze narațiunea așa după cum au făcut-o și Apostolii ori mărturisitorii credinței, mărturisind cu entuziasm și curaj credința lor în Hristos, Unicul Domn. Povestirea în sine, cea evanghelică în primul rând, ajută celor ce ascultă să se lase surprinși de ceea ce este narat și, mai mult, de cel care vorbește, care, în ethosul Evangheliei este Însuși Hristos. Prezența tainică a acestui Narator, incisiv și determinant, nu conferă narațiunii catehetice numai exigență teologică ci și un contur de viață prin care propovăduitorul se restaurează ca ucenic, discipol activ. Dacă a povesti conținuturile de credință te aseamnă cu cel care povestește iubirea (*Introdúcere*, pp.10-11) experiența acestui mod personal de a iubi, real și exigent, dezvoltă una dintre trăsăturile cele mai importante ale catehezei: înțelegerea ei în iubire.

Pe rând specialiștii își prezintă opțiunile. Giuseppe Alcamo prezintă tema *Catehezele pentru a educa în credință o împletire a istoriilor: biblică-ecclesială- personală* (pp.17-45) analizând identitatea credinței și construirea catehezei narative. Cosimo Scordato propune o analiză asupra *Statutului epistemologic al teologiei narative* (pp.47-77) pornind de la cercetarea teologiei narative prezentată în multitudine de moduri cu specială privire pe o exigență deseori eludată: diferența între a ignora textul și nararea lui după re-

Recenzii

gulile narării obiective. Cea din urmă duce la dezvoltarea unei teologii narative dinamice, fluente și dătătoare de ton în propovăduire. Massimo Naro – specialist în hermeneutică interculturală – vorbește despre *Un soi de contagiune: contactul relațional pentru a comunica cine este Dumnezeu* (pp. 79-107) propunând câteva puncte de reper: adevărul ca un fapt extatic, paradoxul din „paradosis”, orice contagiune presupune o cură de vindecare, pedagogia critică: atingerea și viziunea, un singur semn pentru toți- analiza dialogicului ca formă de comunicare. Carmelo Torcivia – unii dintre cei mai amplii autori de pastorală catehumenală europeni – propune un text legat de *Pastorala care contribuie la dezvoltarea Tradiției* (pp. 109-137) pornind de la relația dintre revelație – Cuvântul lui Dumnezeu și situarea lui în tensiunea dintre Tradiție și Sfânta Scriptură situând cateheza și pastorala în dimensiunea lor dinamică, legată de Tradiție. Daniela Scialabba – doctorandă, membră a colectivului care editează *Historical and Theological Lexicon of Septuagint* (editat la Tübingen), propune tema Transmiterea credinței în Israelul Antic (pp. 139-167) pornind de la untext din Deuteronom (26.5) care inspiră caracterul dinamic, la modul mișcării geografice și spirituale, legat de educația în Israelul antic. Analiza vizează modul de educație, apariția procesului de transmitere a credinței în diferite cărți ale Vechiului Testament, modul de educație religioasă în sânul familiei (rolul tatălui și al mamei după texte romane). Concluzia ei ne avertizează și pe noi: cheia transmiterii credinței din generație în generație nu presupune numai capacitatea de a cunoaște și a mărturisi în viața concretă cele dobândite prin educație ci și, deloc în ultimul rând, capacitatea de a ști și a vrea să asculte persoana ce o ai dinainte. Ultimul text al volumului, propus de Gabriele Tornambe – un francez cu studii liturgice la Palermo și Institutul Catolic din Paris – propune tema: „În noaptea întru care a fost vândut...” – De la memorie la memorial (pp. 168-198), insistând asupra narațiunii euharistice, narațiune în dialog. Face o serie de precizări asupra termenului memorial identificând, pe text liturgic catolic desigur, relația între anamneză – memorial sacramental – an liturgic și relația acestora cu anamneza-memorial legată de omilie. Un capitol special ține de capacitatea anamnetică a artelor. Întreaga lucrare incită la o cercetare amplă, serioasă, asupra comunicării textului sacru și al difuzării sale pastorale. Tematica abordată și soluțiile practice, în ciuda unei alonje mai ales profesionale a autorilor, universalitatea construcției argumentului legat de pedagogia pastorală – în ciuda faptului că autorii sunt legați de Facultatea de Teologie din Palermo contactul lor pastoral cu o populație multiethnică și multiculturală oferă linii de interes în cercetare care merită înregistrate și de specialistul român.

Pr. Conf. Dr. Constantin Necula

Antonio Damasio, *Sinele: construirea creierului conștient*, trad. Doina Lică, ed. Humanitas, București, 2016; ISBN: 978-973-50-5002-3. Ediția engleză: *Self comes to mind*, 2010.

Traducerea și apariția acestei importante cărți și în limba română cere cu necesitate aplecarea cu atenție asupra problematicei raportului subtil dintre neurofiziologia cerebrală și fenomenele psihologice și spirituale ale sinelui, conștiinței și persoanei.